

Abelias høringsinnspill til justiskomiteen – statsbudsjettet 2027

Abelia er foreningen for kunnskaps- og teknologibedrifter i NHO, med rundt 2 900 virksomheter innen IKT, rådgivning, utdanning, forskning og ideell sektor.

Vi står i den mest alvorlige sikkerhetssituasjonen siden andre verdenskrig. Beredskap handler i dag like mye om teknologisk sårbarhet, informasjonsberedskap og forsyningslinjer som om militære trusler. NSM har registrert cyberhendelser mot så å si alle samfunnssektorer. Da må vi lykkes bedre med å mobilisere ressursene i kunnskaps- og teknologinæringslivet, forskningssektoren og frivilligheten, og samarbeidet med disse aktørene bør styrkes og formaliseres.

Budsjettet tar viktige steg gjennom å styrke Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM), samt ved å etablere et næringsberedskapsråd for digital sikkerhet, og å styrke frivilligheten. Det er mindre positivt at forskningsmidlene reduseres, og at den nye klareringsmyndigheten varsler lengre saksbehandlingstid.

Abelia ber særlig Stortinget om å:

- gi næringsberedskapsrådet et reelt mandat og be regjeringen utvikle et langsiktig investeringsprogram for cybersikkerhet
- be regjeringen sette mål for saksbehandlingstiden i Klareringsdirektoratet
- øke Justis- og beredskapsdepartementets tilskudd til forskning på samfunnssikkerhet og beredskap

Digital sikkerhet

Abelia støtter forslaget om økt bevilgning til NSM. Regjeringen foreslår blant annet 10 mill. kroner til et nytt næringsberedskapsråd for digital sikkerhet, slik at «den samla evna til å handtere hendingar skal vere større enn det styresmaktene kan levere åleine». Abelia har bedt om bedre løsninger for samhandling på gradert nivå, bedre tilgang til trussel- og sikkerhetsinformasjon, samt en myndighetsfunksjon for å bygge tverrsektoriell situasjonsforståelse. Det er noe uklart om det foreslåtte næringsberedskapsrådet er ment å dekke dette behovet, eller om mandatet i realiteten overlapper med det Næringslivets Sikkerhetsråd (NSR) leverer i dag.

Abelia støtter etablering av et råd som gir reell tilgang til trussel- og sikkerhetsinformasjon, der det også finnes gode løsninger på gradert nivå, og der deltakelse ikke springer ut av egenfinansiering. Kunnskaps- og teknologibedriftene som leverer sikkerhetstjenester og digital infrastruktur må være representert.

Samtidig mangler fortsatt et langsiktig løft for kompetanse, forskning og trening i cybersikkerhet, og en felles informasjonskanal for digital sikkerhet til bedrifter og innbyggere etter dansk modell. En andel av midlene som brukes på å innfri NATO-målet om å bruke minst 1,5 prosent av BNP på sivile tiltak som støtter forsvarsevnen og motstandskraften, bør investeres i tiltak for cybersikkerhet.

Når NSM vokser kraftig, er det viktig at ressursene konsentreres om oppgavene som følger av sikkerhetsloven. NSM bør i større grad la sektortilsyn og næringsliv utføre oppgaver der det er hensiktsmessig, slik Gjedrem II-utvalget anbefalte, i stedet for å bygge parallell kapasitet til et velfungerende marked.

Abelia ber Stortinget:

Abelia er foreningen for kunnskaps- og teknologibedrifter i NHO. Vi representerer mer enn 2 900 virksomheter og 65 000 årsverk innen IKT, rådgivning, utdanning, forskning og ideell sektor.

- Be regjeringen gi næringsberedskapsrådet et mandat for informasjonsdeling, også på gradert nivå, og sikre at kunnskaps- og teknologibedrifter deltar.
- Be regjeringen utvikle et nasjonalt, langsiktig investeringsprogram for cybersikkerhet, med satsing på kompetanse, forskning og trening. Dette kan finansieres innenfor NATO-målet om sivile tiltak som støtter forsvarsevnen.
- Be regjeringen etablere en felles informasjonskanal for digital sikkerhet til bedrifter og innbyggere etter dansk modell.
- Be regjeringen tydeliggjøre skillet mellom NSMs myndighetsrolle og oppgaver som kan løses av markedet.
- Be regjeringen utrede muligheten for en felles kryptert rapporteringsportal for hendelsesrapportering på tvers av NSM, Datatilsynet og sektortilsyn.

Sikkerhetsklarering

Utvidelsen av sikkerhetsloven har økt behovet for klarert personell i privat sektor, og lang saksbehandlingstid er allerede en flaskehals for IKT-, rådgivnings- og forskningsmiljøer som leverer til Forsvaret og kritisk infrastruktur. Vi imøteser at Klareringsdirektoratet (KDIR) etableres som felles sivil-militær klareringsmyndighet, og noterer at det er rundt 30 000 saker i året. Bevilgningen øker, men det gjør også oppgavemengden. Regjeringen skriver selv at saksbehandlingstiden kan bli lengre i en overgangsperiode.

Abelia ber Stortinget:

- Be regjeringen fastsette et mål for saksbehandlingstiden i KDIR, og hindre at sammenslåingen fører til nedprioritering av sivile klareringssaker.
- Sikre at KDIR har kapasitet til veiledning av virksomheter.
- Be regjeringen arbeide aktivt for et felles nordisk regime for sikkerhets- og adgangsklarering.

Forskning på samfunnssikkerhet

Tilskuddet til Forskningsrådet går ned, samtidig som departementets egne midler til forskning og evaluering slås sammen med ordinære driftsmidler. Det er et svakt signal i totalberedskapsåret, når PST styrkes med 250 mill. kroner og NSM med nesten 200 mill. kroner. Forskningsrådets nye senterordning for forsvarsevne, trygghet og beredskap er et godt grep for å samle sivile og militære miljøer, men Justis- og beredskapsdepartementet bør bidra med friske midler. Forskningsinstituttene har stor kompetanse på cybersikkerhet, kritisk infrastruktur og beredskap som bør tas i bruk.

Abelia ber Stortinget:

- Øke kap. 400, post 73, øremerket departementets bidrag til regjeringens forskningssatsing på forsvarsevne, trygghet og beredskap.
- Be regjeringen lyse ut en større andel av departementets forskningsmidler i åpen konkurranse gjennom Forskningsrådet.

Frivillighetens rolle i beredskapen

Frivillige organisasjoner er blant de mest kostnadseffektive beredskapsressursene vi har. Tilskuddet til de frivillige organisasjonene i redningstjenesten (kap. 455, post 71) øker fra 106,0 til 120,0 mill. kroner. Det er nær de minst 15 mill. kronene Abelia har bedt om i tråd med totalberedskapsmeldingen, og vi støtter det. Men det frivillige beredskapsansvaret må følges av forutsigbar finansiering og en tydelig plass i beredskapsstrukturen.

Abelia er foreningen for kunnskaps- og teknologibedrifter i NHO. Vi representerer mer enn 2 900 virksomheter og 65 000 årsverk innen IKT, rådgivning, utdanning, forskning og ideell sektor.

Abelia ber Stortinget:

- Be regjeringen utarbeide en nasjonal frivillighetsstrategi for beredskap, med tydelig rolleavklaring og plan for finansiering.

Digital identitet

EUs forordning om digital identitet (eIDAS 2.0) forplikter EU- og EØS-landene til å tilby en digital lommebok. Lommeboken blir en grunnmur for trygg digital samhandling og for å forebygge identitetsmisbruk og økonomisk kriminalitet.

Abelia ber Stortinget:

- Be regjeringen prioritere arbeidet med en digital lommebok til alle, med en strategi for utrulling og bruk i samarbeid med næringslivet.

Kjartan Almenning /s/
Næringspolitisk direktør